

**Anders denken,
doen en organiseren.**

Proeftuin Ruwaard

Maatschappelijke effecten Ons Huis van de Wijk

September 2018

Inhoud

Samenvatting	3
Ons Huis van de Wijk.....	4
Werkende principes van Ons Huis van de Wijk	4
Maatschappelijke effecten	5
Maatschappelijke effecten van Ons Huis van de Wijk.....	6
Input	6
Output	6
Outcome.....	8
Effect op bezoekers van Ons Huis van de Wijk.....	10
Effect op de wijk	15
Effect op professionals	15
Wat heeft Ons Huis van de Wijk nodig?	17
Bronnen.....	19

Samenvatting

INPUT

- Ruimte: leegstaand gebouw dat december 2016 beschikbaar is gesteld door de gemeente
- Middelen: ± € 28.000,- per jaar
- Mensen: 'salariskosten' voor coördinatie/beheer (€ 26.400,- bruto per jaar)
+ begeleiding (€ 5.000,- excl. btw per jaar)

OUTPUT

- Buurthuis dat 7 dagen per week geopend is
- 320 unieke bezoekers per week
- Meer dan 20 activiteiten per week
- 3 vaste inloophmomenten door professionals per week
- 26 vaste vrijwilligers

OUTCOME

- Effect op wijkbewoner:
 - Positief effect op welzijn
 - Versterkt sociale contacten
 - Draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling
 - Positief effect op gezondheid
- Effect op de wijk:
 - Meer inclusie
 - Meer sociale cohesie
- Effect op professionals:
 - Beter contact met doelgroep
 - Sterker netwerk tussen professionals
 - Plek om collectieve vragen gezamenlijk met andere professionals en wijkbewoners op te zetten
 - Fysieke plek waar de Proeftuin en nieuwe manier van werken zichtbaar is.

Wat heeft Ons Huis van de Wijk nodig?

1. Ruimte: een fysieke plek om samen te komen, die volledig wordt beheerd door wijkbewoners. Cruciaal is dat wijkbewoners gratis gebruik kunnen maken van de ruimten.
2. Middelen: een budget van ± € 28.000,- per jaar voor het beheer van het pand, activiteiten en koffie/thee.
3. Mensen: structurele dienstbetrekking voor een aantal sleutelfuncties (coördinatoren, schoonmaak en administratie), vrijwilligersvergoedingen voor vaste vrijwilligers en een budget voor attentie voor andere vrijwilligers.
4. Toestroom van (nieuwe) bezoekers, door bijvoorbeeld vanuit de toegang te verwijzen naar Ons Huis van de Wijk of door Ons Huis van de Wijk in te zetten als plek voor (doelgroep onafhankelijke) daginvulling.

Ons Huis van de Wijk

Ons Huis van de Wijk is een buurthuis *van, voor en door* wijkbewoners. Het is een ontmoetingsplek voor alle wijkbewoners van de Ruwaard in Oss, die volledig wordt beheerd door vrijwilligers. Ons Huis van de Wijk werkt vanuit het principe dat de ruimte en de koffie/thee gratis is, waardoor het huis voor iedereen laagdrempelig toegankelijk is. Iedere wijkbewoner kan gebruik maken van de diverse ruimten om activiteiten te organiseren. Er worden twee voorwaarden gesteld aan het gebruik: (1) er mag geen geld gevraagd worden of aan verdiend worden en (2) niemand mag voor de activiteiten worden uitgesloten.

Ons Huis van de Wijk is één van de initiatieven die is ontstaan in de Proeftuin Ruwaard. In de Proeftuin Ruwaard is de vraag van de inwoner leidend. Toen uit bijeenkomsten met wijkbewoners bleek dat er behoefte was aan een laagdrempelige locatie in de wijk waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en activiteiten kunnen ondernemen, werd dit dan ook serieus opgepakt. Bij wijze van experiment werd in december 2016 een leegstaand schoolgebouw door de gemeente hiervoor beschikbaar gesteld.

Inmiddels is Ons Huis van de Wijk een levendige plek, waar mensen uit de wijk elkaar ontmoeten, een kop koffie of thee drinken of deelnemen aan één van de activiteiten. Daarnaast hebben ook een aantal professionals hun weg naar Ons Huis van de Wijk gevonden, waardoor wijkbewoners en professionals laagdrempelig met elkaar in contact komen.

Werkende principes van Ons Huis van de Wijk

Doordat de koffie, thee en de ruimtes gratis gebruikt kunnen worden, is Ons Huis van de Wijk toegankelijk voor iedereen, óók voor mensen met een kleine portemonnee. De gratis koffie maakt het de drempel om voor de eerste keer binnen te komen lager. Mensen die zich op hun gemak voelen, blijven vervolgens terugkomen. Daarnaast is Ons Huis van de Wijk echt een plek *van, voor en door* wijkbewoners. Dat maakt dat mensen zich thuis voelen. Het eigen beheer en het zelf koffie en thee schenken versterkt dit gevoel. Als je moet betalen voor de koffie, ben je immers te gast. Tevens is er altijd een bepaalde afstand tussen gasten en

het personeel dat koffie schenkt en de kopjes opruimt. De gratis koffie en thee zorgt dat het huis van iedereen is en dat je – net als alle andere bezoekers – samen verantwoordelijk bent voor de onderlinge omgang en het beheer. Dat zorgt voor een bepaalde verbondenheid, omdat je samen de schouders eronder moet zetten om er iets van te maken. Een andere verklaring voor het succes van Ons Huis van de Wijk is de gemoedelijke, gezellige sfeer die het pand uitstraalt. Uit onderzoek¹ is gebleken dat moderne gebouwen vaak te anoniem en afstandelijk voelen, waardoor mensen zich niet op hun gemak voelen. Ook bleek uit dat onderzoek dat het ontbreken van een gezellige huiskamer één van de faalfactoren van buurthuizen is. Succesvolle buurthuizen stralen vaak een bepaalde vorm van rommeligheid en ‘ongedwongenheid’ uit, wat bij Ons Huis van de Wijk het geval is. Tot slot is de kracht van Ons Huis van de Wijk dat het weinig nodig heeft om voor wijkbewoners een groot effect te bereiken; een plek om samen te komen en gratis koffie en thee leidt tot mooie maatschappelijke opbrengsten.

Maatschappelijke effecten

In dit document wordt beschreven wat de maatschappelijke opbrengsten van Ons Huis van de Wijk zijn. Hiervoor is gebruik gemaakt van een aantal onderzoeken die gedaan zijn naar de effecten van Ons Huis van de Wijk. Zo wordt er vanuit het lectoraat Leven Lang in Beweging en Zorg van de Avans Hogeschool onderzoek gedaan naar het effect van actieve deelname in Ons Huis van de Wijk op de Positieve Gezondheid van wijkbewoners. Daarnaast is gebruik gemaakt van de uitkomsten van de EffectenArena, die begin 2017 is uitgevoerd. Tot slot is aan de hand van de Participatieladder geanalyseerd in hoeverre Ons Huis van de Wijk ertoe bijdraagt dat mensen meer participeren in de samenleving. Deze onderzoeken worden later in dit document nader toegelicht. Naast dat de uitkomsten van deze onderzoeken zijn gebruikt, is ook gesproken met bezoekers, leden van het kernteam van Ons Huis van de Wijk en betrokken professionals. De maatschappelijke effecten zijn beschreven aan de hand van input, output en outcome. Daar waar mogelijk worden de effecten in geld uitgedrukt. Daarvoor is gebruik gemaakt van diverse studies van kosten en baten in het sociale domein.

Maatschappelijke effecten van Ons Huis van de Wijk

In dit hoofdstuk wordt de *input*, *output* en *outcome* van Ons Huis van de Wijk beschreven. Bij input gaat het om de inzet van mensen, middelen en tijd die nodig is om resultaat te boeken. Output gaat over de concrete resultaten (in aantallen). Bij outcome gaat het om het uiteindelijke (maatschappelijke) effect dat met de output wordt gecreëerd.

Input

De input van Ons Huis van de Wijk bestaat uit ruimte, middelen en de inzet van mensen.

Ruimte

In december 2016 is door de gemeente Oss een leegstaand schoolgebouw aan de Coornhertstraat beschikbaar gesteld.

Middelen

Bij de start van Ons Huis van de Wijk (december 2016) is er een bedrag van € 10.000,- beschikbaar gesteld. Dit bedrag was deels afkomstig vanuit het innovatiefonds Oss Innoveert van de gemeente Oss (€ 7.500,-) en deels vanuit ONS Welzijn (€ 2.500,-). Het bedrag is voor de helft besteed aan de aanschaf van beeldschermen, computers, de aanschaf van een gasfornuis en de inrichting van Ons Huis van de Wijk. De andere helft is besteed aan koffie, thee, melk en suiker, onderhoud van het gebouw, activiteiten, huishoudelijke kosten, bijeenkomsten, administratieve kosten en andere diverse uitgaven². Daarnaast bedragen de overige facilitaire kosten over 2017 € 17.576,52. Hierbij gaat het om energiekosten, rioolwerkzaamheden, aanleg van isolatie en noodverlichting, telefonie en internet, kantinebenodigdheden etc. Dit bedrag is na goedkeuring door de professionals van het wijknetwerk betaald vanuit de “werkpot” van de Proeftuin Ruwaard³.

Voor het jaar 2018 is € 9.314,18,- begroot. In de maanden januari t/m april is werkelijk € 3.024,18 uitgegeven⁴.

Jaarlijks heeft Ons Huis van de Wijk dus zo'n € 28.000,- nodig voor het onderhoud en beheer van het pand.

Mensen

Anton en Trudy, de twee initiatiefnemers, coördineren Ons Huis van de Wijk. Anton en Trudy ontvangen een uitkering die nu gezien wordt als salaris voor hun werkzaamheden bij Ons Huis van de Wijk. R44 begeleidt en ondersteunt hen bij hun werkzaamheden. De 'salariskosten' bedragen in totaal € 26.400,- bruto per jaar en de kosten voor de begeleiding vanuit R44 zijn € 5.000,- excl. btw per jaar.

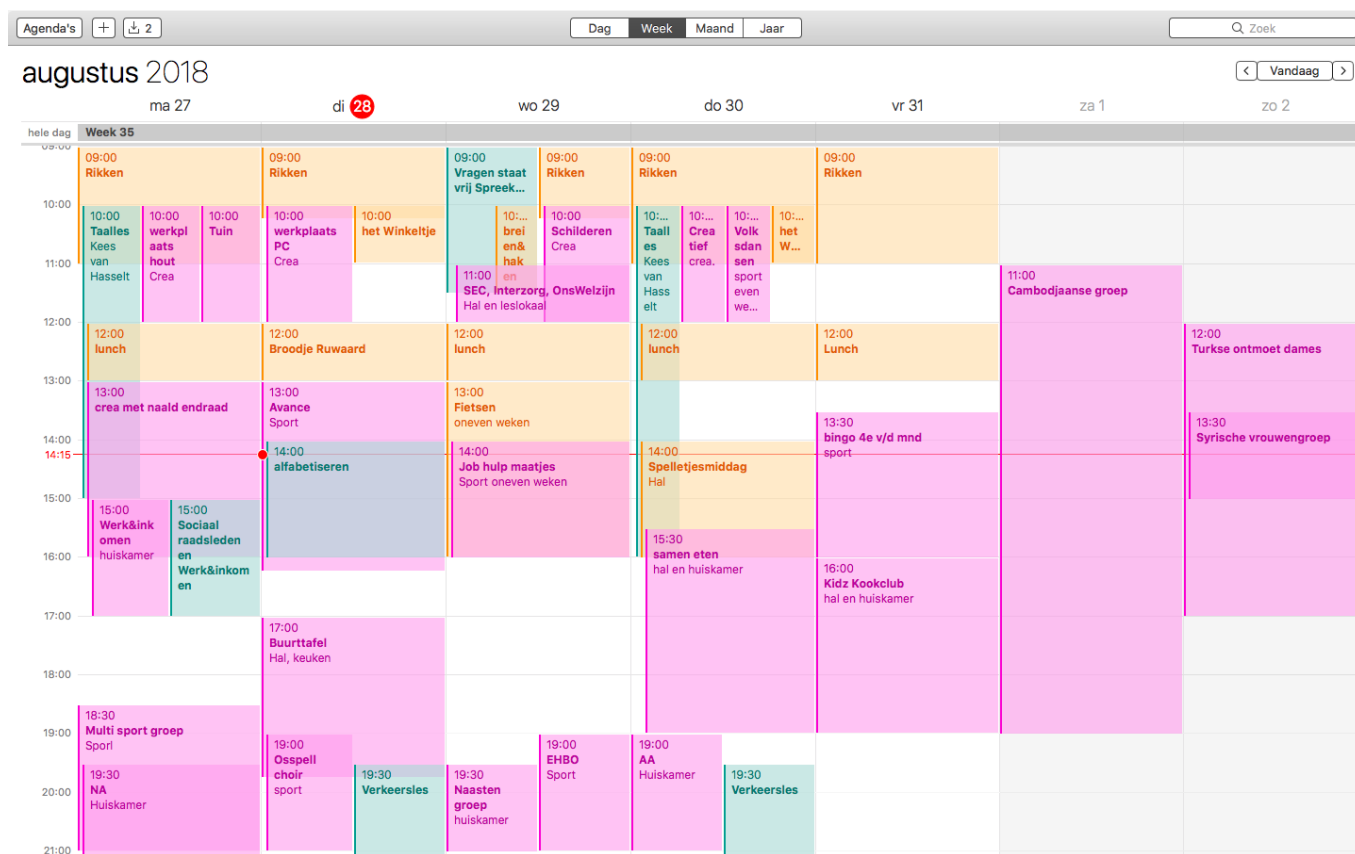
Output

Met de hierboven beschreven input, wordt de volgende output gerealiseerd:

- Een buurthuis dat 7 dagen per week in gebruik is
- Meer dan 20 activiteiten per week
- Wekelijks 3 inloophmomenten door professionals (consulent Inkomen van de gemeente Oss, Sociaal Raadslieden, SEC/ONS Welzijn voor sociale kaart)
- Ruim 320 unieke bezoekers per week (geteld maart 2018)
- 26 vaste vrijwilligers

Overzicht activiteiten Ons Huis van de Wijk		
Rikken	Breien en haken	Wandelgroep
Buurttafel	Knutselmorgen	Cambodjaanse muziek & dans
Lunchen	Creatief tekenen	Taekwondo
Samen koken en eten	Mozaïek	Multiculturele sportgroep
Kids kook club	Bingo	EHBO les
Werkplaats	Spelletjesmiddag	Nederlandse taalles
't Winkeltje	Turkse ontmoetgroep	Verkeerstheorieles
N.A.	Afghaanse vereniging	

Onderstaande afbeelding laat de bezetting van Ons Huis van de Wijk zien:

Outcome

Bij de outcome wordt gekeken naar wat voor maatschappelijke effecten de output teweeg brengt. De outcome is ten eerste gebaseerd op de eerder gedane onderzoeken. Zo wordt vanuit het lectoraat Leven Lang in Beweging en Zorg van de Avans Hogeschool onderzoek gedaan naar het effect van actieve deelname in Ons Huis van de Wijk op de Positieve Gezondheid van wijkbewoners. Bij Positieve Gezondheid wordt uitgegaan van het vermogen van mensen zich aan te passen en regie te voeren in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven. Gezondheid is niet de afwezigheid van ziekte, maar de manier waarop mensen met hun (chronische) aandoening of beperking zoveel mogelijk volwaardig kunnen participeren in de samenleving. Om het effect van Ons Huis van de Wijk op de positieve gezondheid van wijkbewoners te meten, wordt door de onderzoeker van Avans gebruik gemaakt van het spinnenweb van Positieve Gezondheid, waar zes domeinen centraal staan; lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks functioneren. Dertien actieve bezoekers van Ons Huis van de Wijk worden binnen een periode van 9 maanden drie maal geïnterviewd. In dit document zijn de uitkomsten van deze eerste interviews meegenomen. Op basis van de eerste ronde interviews is geconcludeerd dat respondenten aangeven dat met name de domeinen 'meedoen', 'kwaliteit van leven' en 'zingeving' positief beïnvloed worden door aanwezig te zijn en/of deel te nemen aan activiteiten in Ons Huis van de Wijk. Opvallend is dat ook het domein 'lichamelijke functies' wordt genoemd, doordat respondenten aangeven vaker lopend of fietsend naar Ons Huis van de Wijk komen en deelnemen aan activiteiten zoals wandelen. Over het algemeen concluderen deelnemers dat Ons Huis van de Wijk vooral positief wordt ervaren en is niet meer weg te denken uit de wijk Ruwaard in Oss.

Het verhaal van een wijkbewoner

Eén van de deelnemers van het Huis van de Wijk van het eerste uur zei:

"Ik vond het hier zo gezellig en ben nooit meer weggegaan. Mijn leven is 180 graden gedraaid. Voorheen ging ik altijd laat naar bed en kwam er pas in de middag weer uit. Ik was verslaafd aan gamen, zat de hele dag binnen en dronk veel bier. Jarenlang kreeg ik elke week ambulante hulp van het Fact-team. Nu heb ik weer regelmaat in mijn leven. Elke dag ben ik hier fris en fruitig om 9 uur 's ochtends. Dan ga ik koffiezetten en breng koffie en thee rond. Ik noem mezelf de koffiejuif. Het is voor mij een goede dagbesteding. Ik weet waar ik aan toe ben. Als het even niet gaat, dan springen anderen in. Ik game nu nog maar twee uurtjes per dag, dat heb ik zelf teruggebracht. Om een uur of 10 ga ik naar bed. Sinds ik hier werk, heb ik geen zorg meer nodig van de GGZ. In plaats daarvan krijg ik begeleiding vanuit Labyrinth. Het gaat goed."

Daarnaast wordt gebruik gemaakt van de uitkomsten van de EffectenArena. De EffectenArena is een instrument voor het meten van maatschappelijk rendement. De EffectenArena brengt vier ingrediënten met elkaar in verband:

1. Activiteiten: welke activiteiten worden ondernomen en wat is het tastbare en telbare resultaat daarvan?
2. Investeerders: welke partijen leveren een bijdrage die nodig is voor deze activiteiten?
3. Maatschappelijke effecten: welke meerwaarde is er voor de wijk en voor de individuele bewoners?
4. Incasseerders: welke partijen hebben voordeel van deze effecten?

Begin 2017 is tijdens een leersessie informatie opgehaald, die later door Jan Joore, medewerker van Unik, is verwerkt in een EffectenArena. De belangrijkste effecten die naar voren komen zijn laagdrempeligheid, mogelijkheid om gelijk mee te doen als wijkbewoner, behoefte van de wijkbewoners om zichzelf te kunnen zijn, mensen die mee gaan doen omdat ze nu een plek hebben om het te kunnen doen en professionals die niet overnemen, maar echt luisteren naar de behoefte van de wijkbewoners.

Tot slot is aan de hand van de Participatieladder geanalyseerd in hoeverre Ons Huis van de Wijk ertoe bijdraagt dat mensen meer participeren in de samenleving. De Participatieladder is een instrument waarmee gemeten kan worden in hoeverre iemand participeert in de samenleving. De ladder is onderverdeeld in zes treden:

Niveau 1	Geïsoleerd leven
Niveau 2	Sociale contacten buitenshuis (bijvoorbeeld bezoeken van burens of vrienden, incidenteel deelnemen aan activiteiten).
Niveau 3	Deelname aan georganiseerde activiteiten (bijvoorbeeld een cursus of een opleiding)
Niveau 4	Onbetaald werk
Niveau 5	Betaald werk met ondersteuning
Niveau 6	Betaald werk zonder ondersteuning

Anton, een van de initiatiefnemers van Ons Huis van de Wijk, heeft samen met het kernteam een inschatting gemaakt in hoeverre bezoekers van Ons Huis van de Wijk al dan niet gestegen zijn op de Participatieladder. Uit de telling kwamen de volgende gegevens naar voren:

	Bij start van Ons Huis van de Wijk	Maart 2018
Niveau 1 – geïsoleerd leven	61 bezoekers	0 bezoekers
Niveau 2 – sociale contacten buitenshuis	116 bezoekers	36 bezoekers
Niveau 3 – deelname aan georganiseerde activiteiten	68 bezoekers	118 bezoekers
Niveau 4 – onbetaald werk	30 bezoekers	49 bezoekers
Niveau 5 – betaald werk met ondersteuning	0 bezoekers	1 bezoeker
Niveau 6 – betaald werk zonder ondersteuning	14 bezoekers	16 bezoekers

Deze analyse laat zien dat Ons Huis van de Wijk ervoor zorgt dat wijkbewoners actiever worden en dat dit op diverse niveaus aantoonbaar plaatsvindt. Het meest opvallende is dat 61 wijkbewoners door Ons Huis van de Wijk van een geïsoleerd leven (niveau 1) naar sociale contacten buitenshuis (niveau 2) zijn gestegen. Er zijn ook 80 bezoekers van niveau 2 naar niveau 3 gegaan.

Naast dat er gebruik is gemaakt van deze onderzoeken, is ook gesproken met bezoekers van Ons Huis van de Wijk, leden van het kernteam en met betrokken professionals. Op basis hiervan zijn de maatschappelijke effecten bepaald. Er is onderscheid gemaakt tussen verschillende niveaus:

- Effect op bezoekers
- Effect op de wijk
- Effect op professionals

Waar mogelijk is beschreven wat de potentiële (financiële) winst is. Dit wordt beschreven in tekstvlakken. Hiervoor is gebruik gemaakt van eerdere onderzoeken op dit gebied.

Er worden onverwachte linkjes gelegd

Een bezoeker van Ons Huis van de Wijk was op zoek naar een tuinman. Een professional wist nog wel iemand. Nu hebben ze spijkers met koppen geslagen en gaat de tuinman aan de slag bij een wijkbewoner.

Wijkbewoners zetten zich in voor elkaar

Er zijn wijkbewoners die de Nederlandse taal willen leren of die voor hun rijbewijs theorieles in de Nederlandse taal nodig hebben. Die lessen worden in Ons Huis van de Wijk gegeven voor vrijwilligers die de tijd nemen om duidelijk uitleg te geven in kleine groepen.

Er zijn ook veel (oudere) wijkbewoners die zich actief inzetten voor andere wijkbewoners. Zij hebben zo een zinvolle invulling van hun dag en leveren een bijdrage voor anderen.

Laagdrempelig toegang tot zorg

Tijdens de lunch sluiten professionals aan en raken ze aan de praat met wijkbewoners. Daardoor komt een wijkbewoner makkelijker tot het stellen van een vraag.

EFFECT OP BEZOEKERS VAN ONS HUIS VAN DE WIJK

Ten eerste is gekeken naar wat Ons Huis van de Wijk voor effect heeft op de mensen voor wie het huis in eerste instantie bedoeld is; de wijkbewoners. Uit de onderzoeken en gesprekken met betrokkenen kwam naar voren dat Ons Huis van de Wijk op verschillende domeinen effect heeft; op het welzijn van bezoekers, sociale contacten, de persoonlijke ontwikkeling van bezoekers en op hun gezondheid. Dit wordt hieronder nader toegelicht.

Welzijn

Welzijn gaat over welbevinden, dat je tevreden bent met je leven, dat je dingen doet die je zinvol vindt. Ons Huis van de Wijk draagt bij aan het welzijn van haar bezoekers. Uit de EffectenArena blijkt dat bezoekers, door regelmatig naar Ons Huis van de Wijk te gaan, zich gehoord en gewaardeerd

*“Ik kijk er naar uit om één keer per week hier mijn activiteit te komen doen. Het voelt als een zinvolle dag en ik heb dan een fijne dag door hier te zijn” – bezoeker
Ons Huis van de Wijk*

voelen en dat ze het gevoel hebben dat ze onderdeel zijn van een groep, dat ze ergens bij horen.

Uit het onderzoek van Avans Hogeschool naar positieve gezondheid blijkt dat alle respondenten (13) aangeven dat ze Ons Huis van de Wijk een aanvulling in hun leven vinden. Het voelt als een zinvolle daginvulling om naar Ons Huis van de Wijk te gaan. De activiteiten die mensen ondernemen in Ons Huis van de Wijk, dragen bij aan het gevoel van tevredenheid en geluk.

“Ik ben echt heel erg gelukkig als ik hier even gewoon mijn ding kan doen. Even nergens aan hoeven denken” – bezoeker Ons Huis van de Wijk

Vier respondenten geven aan dat Ons Huis van de Wijk, ten opzichte van andere ontmoetingsplekken, voelt als thuiskomen. Ze hebben het gevoel dat bij Ons Huis van de Wijk even niets hoeft, dat ze gewoon zichzelf kunnen zijn, zonder oordeel van anderen.

Sociale contacten

Alle respondenten van het onderzoek naar Positieve Gezondheid geven aan dat ‘mensen ontmoeten’ een belangrijk aspect van Ons Huis van de Wijk is. Bezoekers geven aan dat ze de deur uit komen, dat ze door Ons Huis van de Wijk meer sociale contacten hebben. Dit verhoogt volgens hen de kwaliteit van leven.

“Voor mij betekent het lekker bezig zijn met leuke dingen, een bak koffie en nieuwe mensen leren kennen” – bezoeker Ons Huis van de Wijk

Uit onderzoek blijkt dat contact met anderen van groot belang is voor geluk⁵. Door met gelijkgestemden samen te komen, voel je je onderdeel van een gemeenschap. Dat vergroot je eigenwaarde en maakt je sterker. Uitbereiding van het sociale netwerk verrijkt je leven⁶. Een sterk sociaal netwerk zorgt ervoor dat je voldoende ondersteuning ervaart, je minder vatbaar bent voor stress en depressie, je beter traumatische gebeurtenissen en tegenslagen kan verwerken, je kansen vergoot om op beroepsmatig vlak carrière te maken en dat je stabiel in het leven staat. Een sociaal netwerk is cruciaal voor zelfredzaamheid⁷.

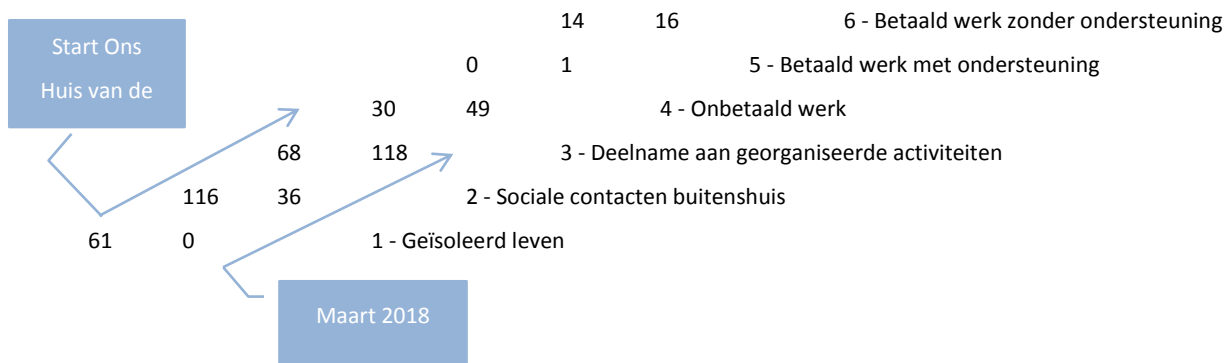
Daarnaast blijkt uit de analyse aan de hand van de Participatieladder dat 61 mensen van trede 1 op de participatieladder naar trede 2 gestegen zijn. Dat betekent dat zij van een geïsoleerd leven naar een leven met sociale contacten buitenshuis zijn gegaan. Op basis daarvan kan gesteld worden dat Ons Huis van de Wijk bijdraagt aan minder eenzaamheid. Door de sociale contacten en de veilige plek die Ons Huis van de Wijk biedt, zetten mensen de stap van thuis zitten op de bank naar koffie drinken in de huiskamer, en misschien zelfs naar deelnemen aan een gezamenlijke activiteit.

Verskillende onderzoeken laten zien dat de gevolgen van eenzaamheid groot zijn. Zeker als het langdurig aanhoudt, leidt eenzaamheid tot gezondheidsrisico's; negatieve invloed op immuunsysteem en daardoor vatbaarder voor infecties, depressie, verhoogd risico op hartziekten en de ziekte van Alzheimer. Daarnaast kan eenzaamheid een oorzaak zijn voor ongezond gedrag; weinig bewegen, ongezond eten en gebruik van verslavende middelen. Daardoor hebben eenzame mensen een groter risico op overgewicht, hoge bloeddruk en hart- en vaatziekten. Het gevaar bestaat dat een negatieve spiraal ontstaat, waardoor je steeds minder goed voor jezelf zorgt. Het kan er ook voor zorgen dat je je terugtrekt, waardoor je minder meedoet in de maatschappij⁸.

Voor een businesscase van een project waar soortgelijke activiteiten worden georganiseerd als in Ons Huis van de Wijk (groepsactiviteiten als koken, wandelen en educatieve activiteiten en inloopactiviteiten voor iedereen in de wijk) is onderzocht wat de financiële effecten van het verminderen van eenzaamheid zijn. Zo bleek uit die businesscase dat minder eenzaamheid leidt tot minder medicatiegebruik. De besparing werd geschat op €63,25 per persoon per jaar. Daarnaast kwam uit dat onderzoek dat minder eenzaamheid ervoor zorgt dat mensen minder naar de huisarts gaan. In de businesscase wordt geschat dat het aantal consulten bij de huisarts als gevolg van verminderde eenzaamheid met 50% afneemt, wat 8 consulten per jaar scheelt. Daarnaast bleek uit het onderzoek dat de ernst van depressie, dementie, obesitas en angststoornissen afneemt door het verminderen van eenzaamheid. Er werd geschat dat dit € 1.858,- per persoon per jaar scheelt, indien de ernst van de aandoeningen met 25% afnemen^{9, 10, 11}.

Persoonlijke ontwikkeling

Ons Huis van de Wijk draagt bij aan de persoonlijke ontwikkeling van bezoekers. Dit blijkt uit het onderzoek naar positieve gezondheid; respondenten geven aan te leren van elkaar en vaardigheden te leren zoals communiceren met een ander, voor jezelf opkomen en samenwerken op te doen. Dat helpt mensen om een volgende stap te zetten. Dit wordt bevestigd door de analyse aan de hand van de participatieladder. Uit die analyse blijkt namelijk dat er bij aanvang van Ons Huis van de Wijk 116 mensen op de tweede trede zaten (sociale contacten buitenshuis) en in april 2018 zaten nog 36 mensen op de tweede trede. Er is niemand teruggezaakt naar trede 1. Dat betekent dat 80 mensen doorgestroomd zijn naar trede 3 (deelname aan georganiseerde activiteiten) of trede 4 (onbetaald werk, zoals vrijwilligerswerk). Tevens blijkt dat het aantal mensen in trede 4 (onbetaald werk, zoals vrijwilligerswerk) is toegenomen van 30 naar 49. Een deel van die mensen zijn actieve vrijwilliger in Ons Huis van de Wijk (Ons Huis van de Wijk heeft in totaal 26 actieve vrijwilligers) en een ander deel is elders vrijwilliger.

Bovenstaand schema laat zien dat bezoekers actiever deelnemen in de maatschappij sinds de start van Ons Huis van de Wijk.

Uit onderzoek blijkt dat meedoen in de maatschappij leidt tot een gevoel van trots, het inzetten van talenten, nieuwe talenten ontplooiën, het gevoel dat je er als mens toe doet, dat je iets kunt betekenen voor anderen. Meedoen vergroot en versterkt het gevoel van weerbaarheid van mensen, geeft invulling aan diverse levensdomeinen, helpt om uit passiviteit te komen en vormt daardoor een preventie voor terugval. Meedoen maakt actief¹².

Daarnaast blijkt uit onderzoek dat vrijwilligerswerk zorgt voor sociale samenhang en leefbaarheid. Door je samen met gelijkgestemden als vrijwilliger in te zetten, voelen mensen zich onderdeel van een hechte gemeenschap. En culturen of leefwerelden die in eerste instantie niet zoveel met elkaar hebben, worden in contact gebracht met elkaar. Onderzoek heeft aangetoond dat iemand die structureel vrijwilligerswerk doet een meerwaarde heeft voor de samenleving van € 13.500,-¹³. Daarnaast zijn er indicaties dat het doen van vrijwilligerswerk zelf ook gezondheidswinst oplevert¹⁴.

Daarnaast worden in Ons Huis van de Wijk verschillende activiteiten georganiseerd waar mensen vaardigheden leren die ze later eventueel bij (vrijwilligers)werk of thuis kunnen inzetten. Een voorbeeld hiervan is de Nederlandse taalles.

Het beheersen van de taal brengt grote voordelen met zich mee. Uit onderzoek¹⁵ blijkt dat een taal cursus de volgende voordelen met zich mee brengt:

- Hogere arbeidsproductiviteit (€ 985,-)
- Betere gezondheid (€ 1.501,-)
- Vermindering van zorgkosten (€ 359,-)

Per deelnemer aan een taal cursus levert dit € 2.845,- op.

Gezondheid

Een aantal activiteiten die binnen Ons Huis van de Wijk worden georganiseerd, zijn gericht op gezondheid, zoals de multiculturele sportgroep, wandelgroep, Taekwondo, Cambodjaanse muziek & dans. Daarnaast geven zes respondenten van het onderzoek naar Positieve Gezondheid aan dat ze meer bewegen door te voet of met de fiets naar Ons Huis van de Wijk te gaan, of door deel te nemen aan activiteiten zoals wandelen. Een aantal bezoekers van Ons Huis van de Wijk geeft aan dat het regelmatig bezoeken van Ons Huis van de Wijk zorgt voor een dagritme, meer structuur in het leven en een gezondere levensstijl (bijv. minder drinken).

Uit onderzoek blijkt dat een gezonde levensstijl op korte termijn zorgt voor lagere kosten van leefstijl specifieke ziekten. Op lange termijn is er echter sprake van een toename van zorgkosten door een langere levensverwachting. Het netto-effect is daardoor een toegenomen levensverwachting van deelnemers¹⁶.

Ons Huis van de Wijk heeft ook nog op een andere manier effect op de gezondheid van mensen; Ons Huis van de Wijk is een laagdrempelige toegang tot zorg geworden. Tijdens de koffie, lunch of tijdens het wandelen wordt regelmatig gesproken over allerlei onderwerpen. Soms zijn het luchtige gesprekken, maar soms het zijn het serieuze gesprekken over lastige onderwerpen. Die gesprekken helpen mensen om hun vraag of probleem bespreekbaar te maken. Het bespreekbaar maken van problemen is een eerste stap. Doordat er regelmatig professionals in Ons Huis van de Wijk aanwezig zijn, is het een plek geworden waar wijkbewoners en professionals elkaar ontmoeten. Dat maakt de zorg/ondersteuning laagdrempelig.

Daarnaast zijn er een aantal professionals die een 'inloopsprekkuur' houden in Ons Huis van de Wijk. Die inloopuren zorgen ervoor dat wijkbewoners vrijblijvend hun vragen kunnen stellen, zonder dat zij hier formeel een afspraak voor hoeven te maken. Dat maakt de barrière kleiner om om hulp te vragen.

Verhalen van wijkbewoners

Het verlaten van het eigen huis en aansluiten bij anderen kan voor sommigen een grotere prestatie zijn dan het beklimmen van een berg.

Een man kwam eerst heel even binnen om te zeggen dat hij weer ging. Nu loopt hij iedere dinsdagmorgen mee met de wandelclub. Hij drinkt regelmatig koffie in Ons Huis van de Wijk en maakt een praatje met andere mensen.

Een bezoeker van Ons Huis van de Wijk kreeg al heel lang begeleiding vanuit GGZ. Nu komt ze deelnemen aan activiteiten in Ons Huis van de Wijk. Ze maakt samen met anderen de lunch klaar.

Een man kwam heel stilletjes binnen bij de kookgroep op donderdag. Hij woonde op een kamer in een huis waar veel gerookt werd. Hierdoor werd hij ziek en belandde hij in het ziekenhuis. Hij heeft zijn problemen uitgesproken en toen hebben we samen een MDO aangevraagd, waardoor nu veel problemen zijn opgelost. Inmiddels komt hij een van de vaste vrijwilligers van Ons Huis van de Wijk.

EFFECT OP DE WIJK

Naast dat Ons Huis van de Wijk effect heeft op haar bezoekers, heeft het huis ook effect op de wijk als geheel. Ons Huis van de Wijk draagt namelijk bij aan de sociale cohesie en inclusie in de wijk.

Cohesie

Sociale cohesie gaat over de onderlinge verbondenheid tussen inwoners van een buurt, door het ervaren van sociale interactie, gedeelde waarden en normen en binding met de buurt. De reden waarom vanuit beleidsperspectief wordt ingezet op het stimuleren van de sociale cohesie, is de veronderstelling dat de leefbaarheid van een dorp of buurt toeneemt wanneer er sprake is van sociale cohesie tussen de bewoners¹⁷. In deze tijd ontmoeten mensen elkaar steeds meer in eigen kringen. Daardoor is het minder vanzelfsprekend dat bijvoorbeeld hoogopgeleiden en laagopgeleiden, jong en oud elkaar ontmoet. Het sturen op ontmoeting tussen diverse groepen mensen kan gedaan worden door activiteiten gebundeld te laten plaatsvinden op één plek. Een buurthuis is daar een geschikt instrument voor¹⁸. In een buurthuis kunnen nieuwe kennissen en vrienden ontstaan, de basis van sociale cohesie en de netwerken waar de participatiesamenleving op drijft¹⁹. Dat zie je in Ons Huis van de Wijk ook gebeuren; mensen van diverse achtergronden komen samen in dit pand nemen gezamenlijk deel aan activiteiten.

Inclusie

Een inclusieve samenleving is een samenleving waarin iedereen, ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, inkomen, gender, talenten of beperkingen, op gelijke voet mee kan doen. Iedereen neemt op gelijkwaardige manier deel aan de maatschappij. Mensen worden aangesproken op hun mogelijkheden, niet op hun beperkingen.

Ons Huis van de Wijk draagt bij aan een inclusieve samenleving, aangezien *iedereen* welkom is. Vanuit die gedachte zijn de twee voorwaarden voor het gebruik van Ons Huis van de Wijk opgesteld (niemand mag uitgesloten worden en het mag geen geld kosten); zo kan dus iedereen mee doen, ook mensen met een kleine portemonnee.

Een toekomstbestendig buurthuis is geen bedrijfsverzamelgebouw of zalenverhuurbedrijf, maar vormt het kloppend hart van een kern of wijk, waar mensen elkaar ontmoeten. Het is een gebouw voor alle inwoners, van jong tot oud, autochtonen en nieuwe Nederlanders, mensen met en zonder beperking en met diverse achtergronden. Juist die mix, biedt kansen voor spontane ontmoetingen¹⁹.

EFFECT OP PROFESSIONALS

Ons Huis van de Wijk is niet alleen een plek geworden waar wijkbewoners makkelijk in contact komen met professionals; ook voor professionals is het een vindplaats geworden. Het is een plek waar zij eenvoudig tussen en met hun doelgroep kunnen werken. Ons Huis van de Wijk maakt het makkelijker om contact te hebben met wijkbewoners, óók als zij geen specifieke hulpvraag hebben. Dat laagdrempelige contact is van groot belang voor professionals. Door niet alleen met wijkbewoners te spreken als zij hulp nodig hebben, kunnen de professionals een andere relatie opbouwen.

Wijkbewoners weten de professionals makkelijker te vinden indien zij wél hulp nodig hebben. Dat maakt de drempel lager.

“Ik ben hier gewoon. Niet alleen om met mensen te praten die problemen hebben, maar ook gewoon om hier mijn werk te doen. En dan zie en spreek je toch meer mensen. Als zij dan een vraag hebben, weten ze me makkelijker te vinden” – professional

Daarnaast draagt Ons Huis van de Wijk bij aan het onderlinge netwerk tussen professionals van verschillende organisaties in het sociaal domein. Professionals van verschillende organisaties weten elkaar beter te vinden en dat maakt het makkelijker om wijkbewoners te koppelen aan de juiste professional. De betere samenwerking tussen verschillende partijen draagt bij aan het ontschotten van de zorg.

Tevens is Ons Huis van de Wijk uitgegroeid tot dé plek waar de proeftuin Ruwaard en de nieuwe manier van werken die in de Proeftuin wordt ontwikkeld zichtbaar wordt, óók voor bezoekers van buiten (zoals andere gemeenten, organisaties en zelfs bezoekers uit het buitenland). Wat deze bezoekers het meest aanspreekt is dat in Ons Huis van de Wijk voelbaar is dat bewoners het hier daadwerkelijk voor het zeggen hebben.

Wat heeft Ons Huis van de Wijk nodig?

Om in Ons Huis van de Wijk de dingen te kunnen blijven doen die van maatschappelijke meerwaarde zijn, zijn een aantal zaken nodig.

Ruimte

Ons Huis van de Wijk heeft ten eerste een fysieke plek nodig om samen te kunnen komen en om activiteiten te kunnen blijven organiseren. Belangrijk daarbij is dat het echt een plek van de wijkbewoners is, zodat activiteiten in eigen beheer kunnen worden uitgevoerd en dat ruimtes zo ingericht en gebruikt kunnen worden als waar op dat moment behoefte aan is. Het is cruciaal dat gratis gebruik kan worden gemaakt van de ruimten en dat dus geen huur hoeft worden te betaald voor het gebruik.

Op 14 augustus heeft het college van B&W een voorstel aan de gemeenteraad goedgekeurd, waarin onder andere staat dat de tijdelijke plek van Ons Huis van de Wijk aan de Coornhertstraat 3 blijft bestaan totdat de nieuwe lemhof klaar is. Het is nog niet duidelijk wanneer de nieuwe lemhof klaar is. Om er voor te zorgen dat Ons Huis van de Wijk de activiteiten aan de Coornhertstraat kan blijven uitvoeren, wordt aan de gemeenteraad voorgesteld om geld vrij te maken (€ 60.000,-) om enkele gebreken in het oude gebouw te verhelpen.

Middelen

Naast een fysieke plek, heeft Ons Huis van de Wijk een budget nodig voor de activiteiten en het beheer van het gebouw. De facilitaire kosten (gas, water, internet etc.) bedragen jaarlijks ongeveer €18.000,-. Daarnaast is er ongeveer € 10.000,- per jaar nodig voor de activiteiten en het beheer van het pand.

Mensen

De coördinatie en het beheer van Ons Huis van de Wijk vergt capaciteit van mensen. Op dit moment is afgesproken dat Anton en Trudy hun uitkering behouden, zonder sollicitatieverplichting. Het contract dat hiervoor is opgesteld, loopt per 1 november 2018 af. Voor het uitdrukken van de waardering van het werk van de coördinatoren, is het wenselijk om hier een structurele dienstbetrekking van te maken, zodat zij een marktconforme vergoeding krijgen die in verhouding staat met de inspanningen die zij leveren. Daarnaast is het noodzakelijk om van een aantal sleutelfuncties (zoals schoonmaak en administratie) vaste dienstbetrekkingen te maken. Naast deze sleutelfuncties, is het wenselijk om een aantal vaste vrijwilligersfuncties in te vullen, waarvoor vrijwilligersvergoedingen uitgekeerd worden. Het doel is om komend jaar vijf vrijwilligersfuncties in te vullen. Tot slot is het wenselijk om de mogelijkheid te hebben om andere vaste vrijwilligers – in welke vorm dan ook – te kunnen bedanken voor hun inzet.

Toestroom (nieuwe) bezoekers

Ons Huis van de Wijk heeft er baat bij dat meer mensen langskomen en deelnemen aan activiteiten. Hoe meer wijkbewoners hun weg naar Ons Huis van de Wijk weten te vinden, hoe grotere maatschappelijke meerwaarde immers is. De toestroom zou kunnen worden bevorderd door vanuit de toegang mensen door te verwijzen naar Ons Huis van de Wijk. Ons Huis van de Wijk kan dan een plek zijn waar (collectief en snel) vragen van wijkbewoners kunnen worden aangepakt, zodat zij niet direct doorverwezen hoeven worden naar professionele, individuele ondersteuning.

Daarnaast is Ons Huis van de Wijk een geschikte plek om zinvolle daginvulling op te zetten voor geïndiceerde mensen die nu op doelgroep geselecteerd hun dagbestedingsactiviteiten aangeboden krijgen. In Ons Huis van de Wijk kunnen dus op vraag, los van doelgroepen, activiteiten worden georganiseerd, die voor iedereen toegankelijk zijn. Deze vorm van daginvulling heeft (professionele) begeleiding nodig. Daarnaast kunnen studenten en/of ervaringsdeskundigen ondersteunen. Tevens is het nodig dat professionele organisaties hun dagbesteding anders (centraler en collectiever) gaan organiseren, of zelfs mogelijk verminderen/opgeven.

Bronnen

1. Blijham, J. (2009). Een multifunctionele accommodatie: succes of mislukking? Nijmegen: Radboud Universiteit.
2. Inhoudelijke en financiële eindverantwoording van de gerealiseerde activiteiten en prestaties van Ons Huis van de Wijk voor Oss Innoveert – maart 2018.
3. Kostenoverzicht Ons Huis van de Wijk – Proeftuin Ruwaard 2017.
4. Begroting Ons Huis van de Wijk 2018.
5. CBS (2013). Meer en beter contact met anderen van belang voor geluk. Vinddatum 30 juli 2018, op <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2013/51/meer-en-beter-contact-met-anderen-van-belang-voor-geluk>.
6. Kröber, H.R.T. (2008). *Gehandicaptenzorg, inclusie en organiseren*. Utrecht: Universiteit voor Humanistiek.
7. Infonu.nl: het belang van een sociaal netwerk. Vinddatum 30 juli 2018, op <https://mens-en-samenleving.infonu.nl/sociaal/168619-het-belang-van-een-sociaal-netwerk.html>.
8. Eenzaamheid.nl: Gevolgen van eenzaamheid. Vinddatum 30 juli 2018, op <https://www.eenzaam.nl/component/content/article?id=83:gevolgen-van-eezaamheid>.
9. Griens, A.M.G.F., Janssen, J.M., Kroon, J.D.L., Lukaart, J.S., Vaart, R.J. van der. (2015). *Data en feiten; het jaar 2014 in cijfers*. Den Haag: Stichting Farmaceutische Kengetallen.
10. Brake, H., te., Lieshout, J. van., Verheij, R. (2009). Grootgebruikers in de huisartsenpraktijk, een last voor de huisarts? Vinddatum 30 juli 2018, op <https://www.henw.org/artikelen/grootgebruikers-de-huisartsenpraktijk-een-last-voor-de-huisarts>.
11. McCrone, P., Dhanasiri, S., Patel, A., Knapp, M., Lawton-Smith, S. (2008). *Paying the price*. Londen: King's Fund.
12. Zorgbelang Gelderland: Meedoen in de 'Participatiesamenleving'. Vinddatum 30 juli 2018, op <https://www.zorgbelang gelderland.nl/media/459902/2014-05-07-Flyer-meedoen-in-een-participatiemaatschappij-vanuit-GGZ-clientenperspectief.pdf>.
13. Fujiwara, P., Oroyemi, P., McKinnon, E. (2013). *Wellbeing and civil society. Estimating the value of volunteering using subjective wellbeing data*. Londen: Department for Work and Pensions.
14. Movisie: De waarde van vrijwillige inzet. Vinddatum 30 juli 2018, op <https://www.movisie.nl/artikel/waarde-vrijwillige-inzet>.
15. Greef, M. de., Segers, M., Nijhuis, J. (2014). *Feiten & cijfers geletterdheid. Overzicht van de gevolgen van laaggeletterdheid en opbrengsten van investeringen voor samenleving en individu*. Maastricht: Stichting Lezen en Schrijven.
16. In 't Panhuis – Plasmans, M., Luijben, G., Hoogeveen, R. (2012). *Zorgkosten van ongezond gedrag*. Bilthoven: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu.
17. Huijgens, M. (2014). *Een onderzoek naar de invloed van sociale cohesie op participatie in twee Utrechtse wijken Overvecht en Noordoost*. Utrecht: Universiteit Utrecht.
18. Broens, M., Riet, K., van de. (2011). Buurthuis nieuwe stijl. Met toekomst voor actief burgerschap en opbouwwerk. *MO/Samenlevingsopbouw*, 229(30), pp. 28-31.
19. Broens, M., Crey, F., van., Duif, M., Kuyper, H., de. (onbekend). *Dorpshuis en buurthuis als kloppend hart*. Tilburg: Zet.